עין משפט נר מצוה

מז [א] מיי' פ"ג מה"ל מילות הלכה ז:[:]
ב מיי' שם הלכה יא:
מח ג מיי' שם הלכה ח:
מט ד מיי' פי"ד מה"ל נערות הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְרָאָה אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע שְׁקֵעֲרוּרֹת יְרַקְרַקֹּת אוֹ אֲדַמְדַּמֹּת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפֵל מִן הַקִּיר: ויקרא יד לז
וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת:
ויקרא יד לט

הגהות התוספות

1. 5 ל"ל דלמ"ד מדלא משמע. 2. מיכות מת שאמר נמתק, ול"ל שם"ס פעמים. 3. 5 ל"ל כי בשמיטה. 4. 5 ל"ל מיד עולם. 5. 5 ל"ל וכשאמר. 6. 5 ל"ל מונה אחרינא. 7. 5 ל"ל ומשני מהו כו'.

פי' הרא"ש

סבר לה כרבי דאמר נזיר א' קבל עליה הלכך לא יצא מספק קישואים שאינו יכול לגלח ב) לסוף דשמא כמלא חרדל קאמר וכל ימיו היה נזיר ומכאן מוכח דלרבי אינו מגלח כל ימיו דא"כ פסיק מניה נזירות דקישואים: **אא"ב** נזירות קבל עליה היינו **טעמא** דבין **החשלים מת** כלו' ניחא דמיתתינן ליה מלתיה דר' יהודה על מלתיה דרבנן דהשלמה דידי' כהשלמה דרבנן: **מי** חוי השלמה בלל וא"כ הוי מעשה לסתור דבכל אתר דמיירי מעשה לסיועי מעשה ולא לסתור: **הלקטי** קין. מיכשי תאנים עושין שבילין בין הקציעות כמו בשלהי שבת כמין הלקטי קטנה היתה פי' שביל ור"ת פי' הלקטי קיץ כמו תל המתלקט כמין כלים של קציעות ושבילי שמטה בשביעית השדות הפקר והכל נכנסין בהם ומלאה שבילין: **מונה** נזירות במנין **הלקטי** קיץ והוי נזיר כל ימיו: **מנין שאני** כיון שאמר כמנין ימות החמה כמנין הלקטי דראי נזיר קבל עליהה: אבל אם אמר כימות החמה או כהלקטי קיץ חדא נזירות אריכתא קביל עליה: **ס"ל בוחה בחדא** וכו' ושלשה מחלוקות בדבר לרבנן בין אמר כמנין בין לא אמר כמנין נזירות קבל עליו היכא דלית ליה קיצותא ולר' לעולם חדא נזיר ולר' יהודה שני ליה בין מונה בין לא מונה: **הריני נזיר ואחת מונה שנים** וכו' א' **ועוד מונה** ג' א' **ועוד ושוב מונה** ד' **ומגלח בכל** א' **ומכיא** (קרבנו) קרבן: **מהו דתימא ושוב** בבולהו ג"ל דה"ה דהוה מצי למימר מהו דתימא ועוד כי כולהו ומונה ד' אלא אבתראה נקט: **דיתון** ב' אם אמר הריני דיתון ב' דיתון שאין לו אלא ב' זויות **פריתון** ג' זויות: **פרשיתון** ד' זויות: קיר קירות הוה מצי למכתב קיר וכתיב קירות והנה הנגע בקירות הבית והנה פשה הנגע בקירות הבית ומראהו שפל מן הקיר לא דריש דלגופא איצטריך ותימה דהא דרשינן מקירות איזה קיר שהוא כקירות הוי אומר זה קרן זויות וי"ל דאי לא אתא אלא לדרשא דהכא לכתוב ד' פעמים קיר ומדכתיב קירות דרשי' מניה איזהו קיר שהוא כקירות וליכא למימר דכולא להך דרשא איצטי' ור"ל דא"כ בחד קירות סגי: **סליק פרקא**

מסורת הש"ס

ו) [תוספס' פ"ח ע"ס עכרין ט: ס"ס], ב) גי' ל"מ חדא מזיות, ג) לעיל ז. תוספסא פ"ס, ד) [תוספס' רס"ל ע"ס] ב"ב קסד: ע"ס, ה) נגעים פי"ח מ"ל [ב"ב שם ע"ס תוספסא דנגעים פ"ין], ו) גירסת ל"מ ה"ט.

נוסחת הריב"ן

ל) שלשים יום: כ) מזיות: ג) שלשים שלשים: ד) מיומיומי: ה) שלשים שלשים: ו) שס"ה ימים: ז) שלהי: ח) מזיות: ט) לגלח: י) שלשים שלשים: כ) שלשים שלשים: ל) כל: מ) מקיילי: נ) מיכת כדי ליתא בכ"י: ס) תדס: ע) מנין: פ) ופע"ג: צ) שלשים יום: ק) הא אם לא: ר) מזיות מריכא הוא דקביל עליה: ש) דס: ת) לקבל עליו מזיות מדמני הין מונה אחת דיגון מונה שתים וכו' מפי רבי הס"ד: ל) אי בית עוריגון:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה אמר רבי יהודה: (ב) שם סבר לה כותיה בחדא דאיכא מזיות וכו' שאני ליה וכו' לא רש"י ד"ה ומי סבר וכו' והתנן הריני: (ד) ד"ה מי הוי וכו' כשס"ה פעמים שס"ה ימים שלריך וכו' ליגא מחריכא והתנן הריני כ"ל והד"ל עם ד"ה מונה וכו' למקם בנזירות הס"ד ואח"כ ד"ה ועוד וכו' כרבי והתניא הד"ל: (ה) ד"ה הריני וכו' דבי אמר: (ו) ד"ה מהו דתימא הא כ"ל ותיכא הא המקם: (ז) ד"ה ומעלה וכו' דמשמע חד בדמדבר להו בלישנא דקרא ומראיהן שפל מן הקיר וכתב קירות וכו' ד' בעינן הס"ד ואח"כ מ"ה לא קא חשיב וכו' ניחא יתיבי הוא דקחשיב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה וכ"ו מי סבר ליה כרבי וכו' ואין שייך בו לשון השלמה כלו. ג"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד הג"ה אח"כ לר"ו וכו' וכוו פי' אחר על אח"ב ל"מ: ב) **בא"ד** הייגו טעמא מכיון שהשלים מת [שאמר] שלשים ממקו מיכות מת שאחר וכ"ב שס"ה כ"ל ל"מ: ג) **בא"ד** בסופו מבכל וכו' כמו שכתבתי ב"ב אבל נראה כמו שכתבתי עי' ל"מ.

מוסף רש"י

אפילו מאה שנה כו' אין זה נזיר עולם. שיהא מגלח בסוף שלשים, אלא נזיר לעולם. דכתיב מזיות אריכתא דמי ואינו מוחר בתגלחת כל ימיו (לעיל ז.). **סומכוס אומר הן אחת כו'.** לומר אם לא פיכם כמה מזיות מר ואמר הריני מיר היגא הייגו מזיות אחת לשלשים יום, ובלה היגא דיגון טריגון סולן לשון לגז שלנו הס, דיגון שתים. ויהיה מזר שלשים יום (רשב"ם ב"ב

ורבי יהודה מי סבר ליה כרבי. דהאומר מרבל[1] והתנן הריני נזיר (מן המרגן) כמנין וכו' אמר רבי יהודה מעשה וכו' אי אמרת בשלמא מזירות הרבה קבל עליה[ו] דכיון שהשלים מת לומר נראה נופל בו לשון השלמה שהרבה מזירות שמייבדוהו חכמים כיון שהשלים אותם מת אלא אי אמרת חדא מזירות ארוך קבל עליה מי הוה השלמה כלל פי' מי שייך בה לשון השלמה כלל והרי הוא מזיר מזירות אחת שלא יגלח כמנין ימות החמה ואין שייך בו לשון השלמה כלל א) (אלא מאי) לרבי יהודה מזירות הרבה קבל עליה היינו טעמא מכיון שהשלים ב) מת [שאחר][2] שלשים יום מת כמו מילתא דת"ק דאמר מונה מנין מזירות כמנין ימות החמה אלא אי אמרת חדא מזירות מי הוה השלמה דדיה [בהשלמה דת"ק] ואם כן הוא מעשה לסתור ומדמייתי ר' יהודה בתר מילתא דת"ק ומעשה וכו' מכלל דמייתי ראיה למילתיה דת"ק ג) כמו שכתבתי. (הגה"ה): **מנין הלקטי**. כשמייבשין המתאים עושין תילין תילין מתאים ליבש עד אין מספר ומנין שבילי שמיטה וכן[3] בשמיטה אין השדות זרועות ומרבין בהן שבילים: **מונה** נזירות **מנין הילקטי** קיץ. אלמא מזירות הרבה קבל עליה לר' יהודה ומשני מנין שאני פי' ולאי כי אמר מנין מזירות קבל עליה אבל כי אמר כחרבל או כהילקטי ולא הוכיר מנין חד מזירות ארוך קבל עליה כרבי: **ומי שאני לרבי מנין**. היה סובר כיון דר' יהודה כרבי סבר ליה ושני ליה בין אמר מנין בין לא אמר מנין ה"ג שני ליה לרבי ומש"ה פריך רבי אומר עד שיאמר מזירות עלי כמנין ימות החמה אלמא דלשון כמנין בלא מזירות לא משמע לרבי אלא חד מזירות ארוך ומשני ר' יהודה סבר לה כוותיה בחדא דחד מזירות קבל עליה כי אמר חרבל ופליג בחדא דר' יהודה שני ליה מנין ורבי לא שני ליה מנין: **הרי** זה נזיר.[4] כאבשלום ומיקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה כו' וכדפירשנו לעיל: **אמר** מאה שנה או אלף שנה נזיר לעולם. ואינו מגלח ואינו מיקל עד יום מותו: **נזיר ואחת מונה שתי נזירות**. לפי שהוסיף לומר ואחת ועוד מוסיף ומונה אלא כשאמר[5] מזיר ואחת ועוד ושוב [ארבע][6] ומקשה פשיטא מהו[7] דתימא ושוב כי כולהו ומני שית קמ"ל דלא: **[הריני] נזיר סומכוס אומר הן אחת**. פי' אם אמר הן הוא אחת דלאמרן בעלמא (שבת דף לא:) שכן בלשון יווי אחת קורין היינ"ש: **דיגון שתים**. בלשון יון טריגון שלש טטרגון ד' פונטיגון ה' כמו בלשון יון: **בית** עגול. דהואיל ואין לו ד' זויות אין מטמא בנגעים כדמסיק מקיר קירות והייגו טעמא דכולהו:

הדרן עלך כל כינויי

דר' יהודה סבר לה כרבי דתנן רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום ואיזהו שמגלח אחת לשלשים יום האומר [הרי] עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים ורבי יהודה מי סבר לה כרבי והתנן הריני נזיר כמנין ימות החמה (ח) וכו' א"ר יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת אא"ב נזירות קא מקבל עליה היינו טעמא דכיון דהשלים מת אלא א"א הדא נזירות קבל עילויה מי הוי השלמה כלל ועוד מי סבר לה כרבי והא תניא רבי יהודה אומר הריני מנין הילקטי קיץ ומנין שבלי שמיטה מונה נזירות כמנין הילקטי קיץ וכמנין שבלי שמיטה מנין שאני ומי שאני ליה לרבי מנין והתניא א"[ט]הריני נזיר כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה כימי הלבנה מונה כימי הלבנה רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה וכמנין ימות הלבנה רבי יהודה סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כותיה בחדא (כ) [כ]נזירות קביל עילויה ופליג עליה בחדא דאילו רבי יהודה שני ליה מונה ורבי לא שני ליה מונה: [כ]ת"ר [כ]הריני נזיר כל ימי חיי הריני נזיר עולם הרי זה נזיר עולם אפילו מאה שנה אפילו אלף שנים אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם: ת"ר הריני נזיר ואחת [כ]מונה שתים ועוד מונה שלש ושוב מונה ארבע פשיטא מהו דתימא ושוב כי כולהו והויא ליה שית קמ"ל דלא: [כ]ת"ר הריני נזיר סומכוס אומר הן אחת דיגון שתים טריגון שלש טטרגון ארבע פונטיגון חמש: [כ]ת"ר [ד]בית עגול דיגון טריגון פונטיגון אינו מטמא בנגעים טטרגון מטמא בנגעים מ"ט למטה הוא אומר [1]קיר קירות למעלה הוא אומר קיר קירות הרי כאן ארבע:

הדרן עלך כל כנויי

בשלמא מזירות של שלשים [כ] קיבל עליו היינו דקאמר כיון שהשלים מת דכל קרבן וקרבן דמייתי לסוף מגלחת חשיבי ליה כמשלים אלא אי אמרת בחדא מזירות קיבל עליה [כ]עד יומות עולם ואסור לגלח כל ימיו מאי השלמה איכא הכא הא אכתי אילו הוה קיים הוה מיבעי ליה למיקם בנזירות. ועוד מי סבר לה כרבי: **והתניא בהדיא רבי יהודה אומר הריני נזיר כמנין הילקטי קיץ.** כמנין שבילים שעושים [כ]קייצי תאנים בין הקציעות [כ]כדי שיהו מהלכים בינתיים ולא יהו נדרכים ברגל: **וכמנין שבלי שמיטה.** דבשנת השמיטה אין השדות נזרעות ומניחין בהן שבלים של אשתקד ולפי שהן מועטין ונוח למנותן בשלמא מזירות של שלשים [כ] קיבל עליו היינו דקאמר כיון שהשלים מת דכל קרבן וקרבן דמייתי לסוף מגלחת חשיבי ליה כמשלים אלא אי אמרת בחדא מזירות קיבל עליה [כ]עד יומות עולם ואסור לגלח כל ימיו מאי השלמה איכא הכא הא אכתי אילו הוה קיים הוה מיבעי ליה למיקם בנזירות. ועוד מי סבר לה כרבי: **והתניא בהדיא רבי יהודה אומר הריני נזיר כמנין הילקטי קיץ.** כמנין שבילים שעושים [כ]קייצי תאנים בין הקציעות [כ]כדי שיהו מהלכים בינתיים ולא יהו נדרכים ברגל: **וכמנין שבלי שמיטה.** דבשנת השמיטה אין השדות נזרעות ומניחין בהן שבלים של אשתקד ולפי שהן מועטין ונוח למנותן דקאמר רבי יהודה לעיל כיון שהשלים מת אבל גבי קופה דנזירות אריכא קבל עליה אפילו לרבי יהודה מודה דספק נזירות להחמיר דקאמר רבי יהודה לעיל כיון שהשלים מת אבל גבי קופה דנזירות אריכא קבל עליה אפילו לרבי יהודה מודה דספק נזירות להחמיר: **רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה.** לא יהא מגלח אחת לשלשים הא [כ] לא אמר נזירות אלא הריני נזיר כמנין ימות החמה חדא נזירות [כ] הוא קבל עליה כמנין ימות החמה עד עולם כלעיל או לאידך לישנא אש"ה פעמים שס"ה ימים: **שני ליה מונה.** דמנין שני ליה והוי כמ"ד נזירות עלי: **אפילו מאה שנה אין זה נזיר עולם אלא זה נזיר לעולם.** דחדא נזירות אריכתא הוא דהוי משום דאית ליה קיצותא כדאמרינן לעיל [ז.]: **הריני נזיר ואחת ואחת שתים.** (פ) [כ]כי אמר ואחת כמאן דאמר דמי: **האומר הריני נזיר ואחת ועוד.** מונה שלש נזירות. אמר הריני נזיר ואחת ועוד ושוב מונה ארבע. (ו) הא האי דקאמר ושוב משמע כאילו אמר ושוב ליהוי עלי נזירות כי הכי דאמרינן והויין להו שית קמשמע לן: **סומכוס אומר.** הריני נזיר הן חייב בנזירות אחת ואם אמר הריני נזיר דיגון מונה ג' טריגון מונה ד' פונטיגון מונה ה' שכן מונין בלשון יון ואשמועינן דבכל לשון יכול אדם לקבל עליו נזירות [כ]: **בית עגול** שאין לו זויות אם בית דיגון שאין לו אלא שתי זויות אם [כ] טריגון שאין לו אלא שלשה אם פונטיגון שיש לו חמש זויות אין מטמא בנגעים טטרגון שיש לו ארבע זויות מטמא: **מ"ט למטה הוא אומר קירות.** ואם פשה הנגע בקירות הבית: **ולמעלה הוא אומר.** והנה הנגע בקירות הבית מדהוה ליה למיכתב בתרוייהו קיר דמשמע חד (ו) וכתב קירות דמשמע תרי אלמא ד' בעינן כדמדכר להו בלישנא דקרא. ומרלאיהן שפל מן הקיר לא קא חשיב אלא הני דכתיב בהו ליתני יתיבי קחשיב: **הדרן עלך כל כנויי**

(ח) [תוספס' פ"ח ע"ס עכרין ט: ס"ס], ב) גי' ל"מ חדא מזיות, ג) לעיל ז. תוספסא פ"ס, ד) [תוספס' רס"ל ע"ס] ב"ב קסד: ע"ס, ה) נגעים פי"ח מ"ל [ב"ב שם ע"ס תוספסא דנגעים פ"ין], ו) גירסת ל"מ ה"ט.

(ל) ל"ל שאינו יכול לגלח אחר מזירות דקישואין.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הריני נזיר מן הגרוגרות וכו' בש"א נזיר. כדיון דאמר הריני נזיר חל עליה נזירות וכי הדר ואמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לא אמר כלום: **ובש"ה אינו נזיר.** כדיון דאמר מן הגרוגרות לא שייך שום נזירות בגרוגרות ודבילה: **מ"ר יהודה אף ב"ש לא אמרו.** שיהיה בו שום נזירות כלל (ג) אלא לפי מה שאמרו שהושוין (ד) לדבריו בזמן שאומר (ה) הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה והרי הן עלי קרבן כלומר (ו) שאסורין עליו בקרבן שיהיה נדור מלאכול מהן אבל משום נזירות אין הושוין בו כל עיקר: **גמ' ולדברי ב"ש אמאי הוי נזיר.** בתמיה. מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא דליהוי נזיר אבל מגרוגרות ודבילה דלאו מגפן היין הוא לא: **ב"ש אית להו כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה.** (ז) ערך (ח) כלי עלי אדם יודע שאין ערך (ט) לכלי ומייב בכל (י) דמי ערכו אף ה"נ כי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות יודע הוא שאין נוזרין מן הגרוגרות ואין מוציא דבריו לבטלה ומקבל עליו נזירות גמורה: **וב"ה.** דאמרי אינו נזיר סבירא להו כרבי יוסי דאמר בתמ' תמורה בפ' כילד מעריכין (דף כה.): **דבגמר דבריו אדם נתפס וכיון דאמר בגמר דבריו מן הגרוגרות ומן הדבילה תפוס לשון אחרון ולא חיילא עליה כלל.** וא"ת הא אמר ר' יוסי דאף בגמר דבריו אדם נתפס ומדקאמר אף ליהוי נזיר משום דתפוס לשון לשון הא ל"ק דהיכא ד"ל יוסי אף בגמר דבריו אדם נתפס כגון שהיתה לו בהמת חולין ורוצה להמיר אותה על שני בהמות קדשים שלפניו אחת עולה ואחת שלמים ואמר זו תמורת עולה ותמורת שלמים דכיון דאפשר לקיים דבריו הראשונים והאחרונים תמכר ויביא בדמי עולה ובדמי תליה שלמים (ד) אמריגן דאף בגמר דבריו אדם נתפס שכן היתה כוונתו מתחלה לכך לשם עולה ולשם שלמים אלא שלא היה יכול להוציא את שניהם מפיו בבת אחת ואמר בזו אחר זו אבל גבי נזירות ליכא למימר הכי הוה ליה אלי נדר ופתחו עמו שלא הזיר אלא מן הגרוגרות והואיל דלא חייל עליה נזירות בגרוגרות אין בדבריו כלום ואינו נזיר כלל: **ובש"ש נמי.** כיון דהאי נדר פתחו עמו (ה) אמאי הוי נזירות כלל הא פתחו עמו דאינו רוצה להיות נזיר אלא מן הגרוגרות וכל היכא דפתחו עמו אפילו ר"מ מודה: **אלא ב"ש סברי לה כר"מ.** (ו) ומש"ה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר ודאי הכי אמר מן הגרוגרות ומיהו (ז) אפ"ה מודה ביון דב"ש סברי אין שאלה בטעות להקדש ולא לטעות בנזירות דהקדש דמי כדכתיב קדוש יהיה גדל פרע (במדבר ו): **וב"ה סברי.** כיון דלא הזיר כשאר הנחרין שאין נוחרין אלא מן היין אין שום נזירות חל עליו דאיש לאו כר"ש דתנן בר' (ח) לבסוף קתני לה: (ו) (ט) מתני' דקתני לב"ה דאפי' נדור לא הוי: (י) **ב"ש.** דסברי נדור מן הגרוגרות ונזיר מן היין סברי להו כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר ה"ז נזיר והוי נמי נדור מן הגרוגרות דסברי לה כר' יהודה דאמר (ז) שאסורין עליו בקרבן ומתני' קתני דב"ש אמרו הרי הן עלי קרבן אם אינו נוחר מן הגרוגרות ודבילה ואינו נזיר מן היין אינו נדור מן הגרוגרות ודבילה ואינו נדור אלא נזיר: **ב"ה.** דאמרי אינו נזיר אבל נדור מיהא הוה ולישנא אחרינא אמרי לה ר' נתן אומר כו' דאפילו נדור לא הוי הס"ד והא"כ מ"ה אמר הרי עלי:

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר. כל דין נזירות עליו ונהי דגמית לפרושי ולא פירש מיולא מגפן היין ובגמ' מפרש טעמא. בתוספתא (ריש פ"ג) כיצוי כיצוין בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר אינו כיצוי כיצוין האומר הריני נזיר מן הדבילה ולמה[1] קרי ליה כצוי מה שייך דבילה בנזירות וי"ל דבילות[2] קרי לדבילה מירוס: **אמר ר' יהודה אף בשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי עלי קרבן.** רבי יהודה פליג אתנא דמתניתין אליבא דב"ש וקאמר דלא הוי נזיר לדין נזירות כיון דלא נדר מאשר יולא מגפן היין אלא נדור הוי מן הגרוגרות ומן הדבילה כאילו אמר הרי הן עלי קרבן ומ"ת והא איהו נזיר דקאמר ואיך יהיה נזיר[3] וי"ל דנזיר לשון הפרשה וכאילו אמר הריני פרוש מן הגרוגרות וא"ת והא בנדרים (דף יג.) מוכח לרבי [יהודה] אמרי[4] קרבן לא הוי נדר בקרבן עד שיאמר בקרבן בב"ף וי"ל דה"מ כשלא אמר עלי אלא ככר זה קרבן אבל כי אמר ככר זה עלי קרבן א"ל לומר כ"ף: **אין אדם מוציא דבריו לבטלה.** נתלו בערכין (דף כ. ע"ב) בהאומר ערך כלי עלי דאין ערכין לכלי רבנן פטרי ליה מלוגו ור"מ פליג ואמר אדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמיס ונותן דמי הכלי להקדש לפי שאין אדם מוציא דבריו לבטלה וה"ג אדם נתפס ומדקאמר אף ליהוי נזיר משום דתפוס לשון לשון לשם נזירות יין וב"ה סבירא לה כר' יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי אמר נדר ופתחו עמו הוא דר'[5] יוסי בהאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים תרעה עד שתסתאב ותמכר ואחי דמיה לעולה ואחי דמיה לשלמים וה"ג בגמר דבריו שאמר גרוגרות נתפס וכיון שאין נזירות בגרוגרות לא הוי נזיר ואע"ג דבתחלה אמר הריני נזיר חזר בתוך כדי דבור ואמר מגרוגרות ובגמר דבריו אדם נתפס כאילו נדר ובתוך כדי דבור מצא פתח לו ותרטה דכיון שנדרו ופתחו עמו לא חל כלל וא"ת והאמר[6] ר' יוסי בגמר דבריו אדם נתפס הוי פי' אף בגמר דבריו אדם נתפס והוי תמורת עולה ותמורת שלמים וה"ג נתפוס לשון ראשון נמי דקתמר נזיר ויהיה נזיר מיין (ט) ונזיר מן הגרוגרות וי"ל דהכי מפורש[7] בתמורה (דף כו.) היכא[8] דדבריו סותרין זה את זה וליכא למימר דסיפא לפרושי תחלה דבריו קאתי הלכך חיילי ב' הלשונות לר' יוסי והוי תמורת עולה ותמורת שלמים אבל במתני' איכא למימר דסיפא לפרושי רישא כלומר (כיון) דאי קתמר נזיר לאו מיין קאמר אלא מגרוגרות והלכך גמר דבריו עיקר הן ליתפס בהן ולא בתחילת דבריו ובהכי מתיישב לי דלא תקשה מדר' יהודה אדר' יהודה דר' יהודה אית ליה במתני' דנזיר[9] הוי מגרוגרות ולא נזיר מיין אפי' לב"ש ואמאי והא שמעינן ליה לרבי יהודה דפליג אדרבי יוסי בההיא דתמורה (זבחים ב.) וקתמר תפוס לשון ראשון ה"נ נתפוס לשון לשון וליהוי נזיר מיין אלא ודאי דוקא בתמורה פליגי דהדבריס סותרין זה את זה וליכא למימר דדיבור האחרון מפרש אבל הכא ודאי דליכא למימר דלפרושי קאתי י"ל דודאי דלפרש בא ולומר לאו מיין נדרתי ויתחא נמי דלא קאמר דב"ש סברי כר' יהודה דאמר תפוס לשון ראשון עיקר דלהכי הוי נזיר מיין אלא ודאי לא שייכא ההוא פלוגתא דהכא וא"ת ואמאי קאמר ב"ה כר' יוסי ליתא דסברי ב"ה כרבנן דר"מ בערכין (דף כ.) דאמרי אדם מוציא דבריו לבטלה וי"ל דלא ניחא ליה לאוקמי ההיא פלוגתא דר"מ ורבנן בפלוגתא דב"ש וב"ה דא"כ ר"מ כב"ש דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה ולהכי קאמר ב"ה כר' יוסי ומעתה אפילו א) דערכין יכול לסבור דב"ה דמתני' מטעמא דקאמר דבגמר דבריו אדם נתפס וא"ת ור"מ מ"ש דבערך כלי מתחייב דמיס מטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ולא דמי דהתם נהי דאין שייך ערך לכלי דמיס מיהא שייכא ביה גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוצית דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר כלי עלי ערך לדמי כלי כלי ערך אבל הכא דאי אמר הריני נזיר ולא אמר מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילה דבריו קאתי הלכך לאו כלום קאמר: **לאיתשולי קאתי.** לאו דוקא לאיתשולי הוא אלא לאו כלום קאמר: **אין שאלה לנזירות.** דנזירות דהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת מיפוק ליה דתרטה ותיקן (דשמיס) [דס"ל] דשני[10] הכא דתון כדי דיבור הוא ואין לריך תרטה וב"ש[11] דהקדש טעות הוי הקדש ולהכי לב"ש לא מהני ליה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו לתאיר כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא ליתני ליה לאלתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא[12] אמרינן ב"ש כר"מ מ"ל וחזר[13] בו משום הא קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה לא אמרינן אין שאלה אלא היכא דחל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד להכי חוזר ואומר בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין חל עליה נזירות כלל: **ובית הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב בדרך הנודרים.** לקמן מייתי פלוגתא הכי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החיטין וה"ש פוטר

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר אמר רבי יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי הן עלי קרבן: גמ' הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר ואמאי [1]מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא ב"ש סברי לה כר"מ דאמר [2]אין אדם מוציא דבריו לבטלה וב"ה סברי לה כרבי [3]יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי [7]נדר ופתחו עמו הוא [8] ובית שמאי נמי נדר ופתחו עמו הוא אלא ב"ש סברי לה כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר כי קאמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לאיתשולי הוא דקאתי וב"ש לטעמייהו דאמרי [5]אין שאלה בהקדש וכיון דאין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות ובית הלל סברי כר"ש דתנן [9]ור"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים

מתני'

מ"ש דבערך כלי מתחייב דמיס מטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה לעולם וי"ל דלא דמי דהתם נהי דאין שייך ערך לכלי דמיס מיהא שייכא ביה גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוצית דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר כלי דמי כלי ערך אבל הכא דאי אמר הריני נזיר ולא אמר מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילה דבריו קאתי הלכך לאו כלום קאמר: **לאיתשולי קאתי.** לאו דוקא לאיתשולי הוא אלא לאו כלום קאמר: **אין שאלה לנזירות.** דנזירות דהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת מיפוק ליה ב]לאין בו תרטה ותיקן (דשמיס) [דס"ל] דשני[10] הכא דתון כדי דיבור הוא ואין לריך תרטה וב"ש[11] דהקדש טעות הוי הקדש ולהכי לב"ש לא מהני ליה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו לתאיר כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא ליתני ליה לאלתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא[12] אמרינן ב"ש כר"מ מ"ל וחזר[13] בו משום הא קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה לא אמרינן אין שאלה אלא היכא דחל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד להכי חוזר ואומר בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין חל עליה נזירות כלל: **ובית הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב בדרך הנודרים.** לקמן מייתי פלוגתא הכי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החיטין וה"ש פוטר

מן היין דתפוס לשון לשון (שם קג.) תע"פ שאמר עניו שאינו בנזירות, כיון דאמר הכי אמי מיד תפוס לשון לשון והוי מיד (שם פא:) ומין דאמר הכי קתם, נזירות מיין משמע (שם מכת"י). **ובית הלל אומרים אינו נזיר.** דנדר ופתחו עמו הוא (שם). **בגמר דבריו אדם נתפס.** אף בגמר דבריו אדם נדבק ונתפס, כלומר מופס הוא את גמר דבריו, דתנן הכי זו תמורת עולה תמורת שלמים, הכי זו תמורת עולה, דבכי ר' מאיר דאמר תפוס לשון לשון, ר' יוסי דאומר אם לכן נתכוין תחלה הוא"ל ולא הוה אפשר ליה להוציא שני שמות כאחד ועל כתפו הוא"ל זה אחר זה, דבריו קיימין ומגרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמי תליה עולה ובדמי תליה שלמים (פסחים נג:). **נדר ופתחו עמו הוא.** עם הנדר פתח בתרטה (מנחות פא: מכת"י) עם הנדר אמר פתח שמתרטו בו (שם קג.). **אין שאלה בהקדש.** להקדש טעות הוי הקדש (נדרים עח). אין שאלה בשום הקדש בעולם, דאפילו בשימלא לו בתסם פתח של תרטה אינו יכול לתתיר, דאע"ג דעוקר את הנדר מעיקרו ועושהו נדר בלי טעות, אפילו הכי גבי הקדש לא אמרי ב"ש הכי, דאפילו כשנעשה הקדש בטעות הידוע למקדיש, תפני ליה הקדש גמור, כ"ש הכי דהוקדש

דערך דקאמר היינו דמיס אבל הכא מן הגרוגרות דקאמר דיירינן (דמאס) [דסתר] לי' ומשני מתוך שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מראשית דבריו דאמר הריני נזיר הוי נזיר ומה שאמר מן הגרוגרות דיירינן ליה בחזרה שרצה למצוא פתח שאלה לנדרו כאדם המתחרט על נדרו ובא לפני חכם ופותח בפתח של חרטה לשאל על נדרו גם זה נתחרט בתוך כדי דיבור ואמר דבר שיהא ניכר בזה שסותר מה שאמר הריני נזיר ולא אזלינן בתר סיפא דמילתי' דב"ש לטעמייהו דאמר לקמן [בדפ"ה] דהקדש בטעות הקדש דילפינן מתמורה הלכך לא שייך בה שאלה וה"ה חזרה וכן נמי בנזיר דכתיב ביה קדוש יהיה ואף בתוך כדי דיבור אין יכול לחזור בו הלכך הוי נזיר: וב"ה סברי בר"ש גבי הרי עלי מנחה מן השעורין דקאמר **פוטר שלא התנדב בדרך המתנדבים** הכא נמי

מן המיטין, ור' שמעון פוטר דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס ומדבק ודעתו לכל מה שמוציא בפיו ולמנתם שעורין נתכוין וסבור שאדם יכול להתנדב ולהביא כן ולפיכך אין בדבריו כלום (פסחים נג:).

הריני נזיר מן הגרוגרות וכו' בש"א נזיר. כל דין נזירות עליו ונהי דגמית לפרושי ולא פירש מיולא מגפן היין ובגמ' מפרש טעמא. בתוספתא (ריש פ"ג) כיצוי כיצוין בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר אינו כיצוי כיצוין האומר הריני נזיר מן הדבילה ולמה[1] קרי ליה כצוי מה שייך דבילה בנזירות וי"ל דבילות[2] קרי לדבילה מירוס: **אמר ר' יהודה אף בשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי עלי קרבן.** רבי יהודה פליג אתנא דמתניתין אליבא דב"ש וקאמר דלא הוי נזיר לדין נזירות כיון דלא נדר מאשר יולא מגפן היין אלא נדור הוי מן הגרוגרות ומן הדבילה כאילו אמר הרי הן עלי קרבן ומ"ת והא איהו נזיר דקאמר ואיך יהיה נזיר[3] וי"ל דנזיר לשון הפרשה וכאילו אמר הריני פרוש מן הגרוגרות וא"ת והא בנדרים (דף יג.) מוכח לרבי [יהודה] אמרי[4] קרבן לא הוי נדר בקרבן עד שיאמר בקרבן בב"ף וי"ל דה"מ כשלא אמר עלי אלא ככר זה קרבן אבל כי אמר ככר זה עלי קרבן א"ל לומר כ"ף: **אין אדם מוציא דבריו לבטלה.** נתלו בערכין (דף כ. ע"ב) בהאומר ערך כלי עלי דאין ערכין לכלי רבנן פטרי ליה מלוגו ור"מ פליג ואמר אדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמיס ונותן דמי הכלי להקדש לפי שאין אדם מוציא דבריו לבטלה וה"ג אדם נתפס ומדקאמר אף ליהוי נזיר משום דתפוס לשון לשון לשם נזירות יין וב"ה סבירא לה כר' יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי אמר נדר ופתחו עמו הוא דר'[5] יוסי בהאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים תרעה עד שתסתאב ותמכר ואחי דמיה לעולה ואחי דמיה לשלמים וה"ג בגמר דבריו שאמר גרוגרות נתפס וכיון שאין נזירות בגרוגרות לא הוי נזיר ואע"ג דבתחלה אמר הריני נזיר חזר בתוך כדי דבור ואמר מגרוגרות ובגמר דבריו אדם נתפס כאילו נדר ובתוך כדי דבור מצא פתח לו ותרטה דכיון שנדרו ופתחו עמו לא חל כלל וא"ת והאמר[6] ר' יוסי בגמר דבריו אדם נתפס הוי פי' אף בגמר דבריו אדם נתפס והוי תמורת עולה ותמורת שלמים וה"ג נתפוס לשון לשון לשון נמי דקתמר נזיר ויהיה נזיר מיין (ט) ונזיר מן הגרוגרות וי"ל דהכי מפורש[7] בתמורה (דף כו.) היכא[8] דדבריו סותרין זה את זה וליכא למימר דסיפא לפרושי תחלה דבריו קאתי הלכך חיילי ב' הלשונות לר' יוסי והוי תמורת עולה ותמורת שלמים אבל במתני' איכא למימר דסיפא לפרושי רישא כלומר (כיון) דאי קתמר נזיר לאו מיין קאמר אלא מגרוגרות והלכך גמר דבריו עיקר הן ליתפס בהן ולא בתחילת דבריו ובהכי מתיישב לי דלא תקשה מדר' יהודה אדר' יהודה דר' יהודה אית ליה במתני' דנזיר[9] הוי מגרוגרות ולא נזיר מיין אפי' לב"ש ואמאי והא שמעינן ליה לרבי יהודה דפליג אדרבי יוסי בההיא דתמורה (זבחים ב.) וקתמר תפוס לשון ראשון ה"נ נתפוס לשון לשון וליהוי נזיר מיין אלא ודאי דוקא בתמורה פליגי דהדבריס סותרין זה את זה וליכא למימר דדיבור האחרון מפרש אבל הכא ודאי דליכא למימר דלפרושי קאתי י"ל דודאי דלפרש בא ולומר לאו מיין נדרתי ויתחא נמי דלא קאמר דב"ש סברי כר' יהודה דאמר תפוס לשון ראשון עיקר דלהכי הוי נזיר מיין אלא ודאי לא שייכא ההוא פלוגתא דהכא וא"ת ואמאי קאמר ב"ה כר' יוסי ליתא דסברי ב"ה כרבנן דר"מ בערכין (דף כ.) דאמרי אדם מוציא דבריו לבטלה וי"ל דלא ניחא ליה לאוקמי ההיא פלוגתא דר"מ ורבנן בפלוגתא דב"ש וב"ה דא"כ ר"מ כב"ש דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה ולהכי קאמר ב"ה כר' יוסי ומעתה אפילו א) דערכין יכול לסבור דב"ה דמתני' מטעמא דקאמר דבגמר דבריו אדם נתפס וא"ת ור"מ מ"ש דבערך כלי מתחייב דמיס מטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ולא דמי דהתם נהי דאין שייך ערך לכלי דמיס מיהא שייכא ביה גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוצית דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר כלי דמי כלי ערך לדמי כלי כלי ערך אבל הכא דאי אמר הריני נזיר ולא אמר מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילה דבריו קאתי הלכך לאו כלום קאמר: **לאיתשולי קאתי.** לאו דוקא לאיתשולי הוא אלא לאו כלום קאמר: **אין שאלה לנזירות.** דנזירות דהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת מיפוק ליה דתרטה ותיקן (דשמיס) [דס"ל] דשני[10] הכא דתון כדי דיבור הוא ואין לריך תרטה וב"ש[11] דהקדש טעות הוי הקדש ולהכי לב"ש לא מהני ליה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו לתאיר כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא ליתני ליה לאלתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא[12] אמרינן ב"ש כר"מ מ"ל וחזר[13] בו משום הא קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה לא אמרינן אין שאלה אלא היכא דחל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד להכי חוזר ואומר בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין חל עליה נזירות כלל: **ובית הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב בדרך הנודרים.** לקמן מייתי פלוגתא הכי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החיטין וה"ש פוטר

א מיי' פ"ל מהלכות מזיקות הלכה י:

תורה אור השלם

1. כל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיָּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל:

במדבר ו ד

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכו' וי"ל דלא ניחא ליה וכו' ומעתה אפילו ר"מ דערכין יכול לסבור כב"ה דמתני' מטעמא דקאמר וכו' כל"ל: **ב)** ד"ה אין שאלה לנזירות וכו' ואמ"ש מיפוק ליה דאין בו תרטה ותיקן דשמיס ס"ל נמתקן תמיכת דאין עד תיכת ס"ל וכ"ש דאין פוחתין בתרטה וא"ל דפוחתין ותיקן לשמיס ושוב י"ל דשאלי הכא דתון כדי דבור הוא ואין צריך רק תרטה כל"ל ועי' מ"מ שהגיה כך על פי התוס' דמגמות דף קג ע"ש ושוב הגיה שם בדרך אחר אבל זה נראה בעיני:

פי' הרא"ש

הריני נזיר מן הגרוגרות בש"א ה"ז נזיר בגמ' מפרש טעמא אמר ר"י אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר (הריני לי) [הרי הן עלי] קרבן דלא נחלקו ב"ש וב"ה לענין נזיר דמודה ב"ש דלא הוי נזיר ולא נחלקו אלא באומר בלבי היה שיהיו הגרוגרות עלי קרבן ב"ש סברי דהוי נדור מן הגרוגרות וב"ה סברי דלא הוי נדור ות"ק סבר ג) אפילו אם אמר בלבו היה הוי נזיר כיון שהוצית נזיר מפיו ונדור לא הוי אע"ג דאמר דלהא איכוין דדברים שבלב אינם דברים הואיל והוא משנה מה שהוצית מפיו **ולב"ה לא הוי לא נזיר ולא נדור. ואמאי** בני הישיבה היו תמיהים היאך הוי נזיר לב"ש הא כתי' מכל אשר יעשה מגפן היין: **ב"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה** בערכין פ' האומר משקלי עלי קא' ד"מ האומר ערך כלי זה עלי או ערך פחות מכן חדש נותן דמים ומפרש טעמיה משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה יש לנו לומר שטעה וכסברו היה שיש נזיר בכה"ג: **בר' יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס** גבי ה"ז תמורת עולה תמורת שלמים דקאמר ר' יוסי תרעה עד שתסתאב ויביא בדמיה חציה עולה וחציה שלמים דכיון דמתחלה היה בדעתו לומר שתיהן חייל שתיהן הכא נמי מתחלה היה דעתו לומר הריני נזיר מן הגרוגרות והוי נדר ופתחו עמו עם הנדר אמר פתח של היתר וגלה לנו שאין בדעתו לידור כלל כי אמר דברי' שאינן כי אין נזיר מן הגרוגרות: **ולב"ש נדרו ופתחו עמו.** דנהי דאית להו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה מ"מ מה שהוצית מפיו מן הגרוגרות מאי קא עבדת ובמאי דיינת ליה דלא דמי לאומר ערך כלי ופחות מכן חדש עלי דהתם מתוך שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מוצית לדיבוריה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ח מהלכות מרוכות הלכה י ועיין שם בכ"מ:
ג ב ג מיי' פי"ז מהלכות מעשה קרבנות הלכה ט וע"ש בכ"מ:

מוסף רש"י

מן הגרוגרת ומן הדבילה הוי נזיר. לכיון לאמר מרחי נזיר מל עליה מזרות, וכי הדר ואמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לא אמר כלום (לעיל ס.) תע"פ שאמר ענין אחיו בנזירות, כיון דאמר הרי אני מזיר תפוס לשון ראשון וכזר מזיר (מנחות פא:).

פי' הרא"ש

לא נדר כדרך הנודרים שאין נזיר מן הגרוגרות: **בש"א** נדור ונזיר פי' נדור או נזיר אם אמר לא היה בלבי לנזיר' אלא שיהו עלי קרבן הוי נדור ואם לא אמר כלום הוי נזיר דסבר כר"מ וכר' יהודה **וב"ה סברי כרבי** יהודה דמתיר אליבא דב"ש והיינו דלא כת"ק ודלא כר' יהודה: **קמח יביא** סולת קמח שאינו מנופה יביא סולת מנופה. **יביא שמן** ולבונה שאין מנחת נדבה בא בלא שמן ולבונה: **חצי עשרון יביא** עשרון שאין מנחה בא פחות מעשרון חוץ ממנחת חביתין: **באומר אילו הייתי יודע שאין נודרים כך וכו'** ואיכא למימר שטעה לפי שיש מנחה באה שעורים מנחת העומר ומנחת קנאות אבל במתני' במאי איכא למטעי דלא שייך כלל גרוגרות לנזיר: **אבל אמר מן העדשים לא אמר כלום** דבהא לא טעי איניש דאין מנחה באה עדשים: **הדר ביה חזקיה לגבי ר' יוחנן** ה"ג לתני מן העדשים ול"ג קסבר חזקיה ב"ש כר' יהודה ובמנחות פ' המנחות ל"ג ליה והכי גרים התם אלא ש"מ משום דטעי הוא בשעורים טעי בעדשים לא טעי ויש לישב גירסת הספרים דגרסי אלא קסבר חזקיה כר' יהודה ומוקי למתני' כר"ש והכי פי' הדר ביה חזקיה ממאי דאוקי מתני' כב"ש אליבא דת"ק דאמר הוי נזיר דא"כ אפי' מן העדשים נמי: **אלא סבר כר' יהודה דאמר**

ו) פליגי וכי היכי דמן הגרוגרות ומן הדבילה הוי נדור ומפרשי' דבעי למימר שיהא מופרש מהן משום דשייך בהו איסור נדר ה"ה נמי הרי עלי מנחה מן השעורים יביא חטים כיון דיש מנחה דבאה שעורי' אבל אמר מן העדשים לאו כלום קאמר דאין מנחה באה עדשים אבל לב"ה כי היכי דמן הגרוגרות לא הוי נדור ה"ה מן השעורים לא יביא חיטים והא דר' יוחנן הוא דאמר באומר אילו הייתי יודע וכו' ובעדשים לא טעו אינשי כי היכי דלב"ה מן הגרוגרות לא הוי נדור ונזיר אפילו אי אמר אילו הייתי יודע וכו': **לא מיבעיא** מן העדשים דמייתי מנחה מעלייתא דליכא למימר שהיה דעתו לומר מתחלה מן העדשים אלא ודאי מתחלה נתכוון לומר מנחה מעליתא ומהדר קא

ו) ל"ל דאמר דבאומר הרי הן עלי קרבן פלוני:

פוטר ולא"ת למה הוצרך לומר ב"ה כר"ש לימא ב"ה לטעמייהו דאמרי יש שאלה להקדש וי"ל משום דאתכתי לב"ה נהי דנזיר מיין לא הוי נדור מיהא ליהוי מן הגרוגרות להכי קאמר כר"ש דפוטר לגמרי אלא התנדב כדרך המתנדבים שאם בא להיות נדור מן הגרוגרות הל"ל בלשון קוסם כדרך הנודרים: **ב"ש סברי כר"מ.** דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה [נזיר וכרבי יהודה] דמתני' דאמר נדור הוי וב"ה סברי כר' יהודה דמתני' דנדור מיהא הוי ולא כר"ש דפטר לגמרי: **ב"ש כר' יהודה.** ונדור מיהא הוי וב"ה כר"ש ואפילו נדור לא הוי: **יביא** מן החיטין. שאין מנחה באה שעורין אלא [א] לחוטא ומנחת קנאות: **יביא** עשרון שלם. שאין מנחה פחותה מעשרון והוי[1] טעמא דכולהו: **לאו אמרי ב"ש מן הגרוגרות ומן הדבילה הוי נזיר.** אע"ג דגרוגרות לא שייכי לנזירות כלל מטעמא דפריסת לעיל משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ה"נ מן השעורין אע"ג דלא שייכי שעורין למנחה יביא חיטין דאין אדם מוציא דבריו לבטלה:

באומר אילו הייתי יודע כו'. בגי"ת גרסי' באומר אילו הייתי יודע שאין נודרים שעורין כו' אבל טעיתי לומר דנודרין שעורין כמנחת חוטא ב) וקנאות ולולי זה הייתי נודר חטים להכי מייתי חטין וכן בקמח טעה במנחת קנאות ג) ובשמן ובלבונה וכן בחצי עשרון לא ידע שצריך להביא עשרון שלם: **לא** שנו אלא מן **השעורים.** דמלי למיתלי בטעות כיון דאיכא אומרי דהויין משעורים אבל מן עדשים לא מייתי כלום דליכא למיתלי בטעותא של [עדשים]:

מכדי חזקיה כמאן מוקי לה מתני'. דמנחות כב"ש כו' ואומרים ב"ש דהוי נזיר מטעם דאמרי' אין אדם מוציא דבריו לבטלה א"כ אפי' עדשים ניתנו חיטין: **הדר ביה חזקיה מההיא.** פי' ממלי דאוקי לה מתני' דמנחות כב"ש ומוקי לה כרבי יוחנן ובאומר: **מתניתין** קשיתיה כו' ליתני מן **העדשים.** כלומר אי מתניתין כבית שמאי ומטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ליתני עדשים דהוי רבותא טפי:

ו) **התם** משום טעותא הוא ובאומר אילו הייתי יודע הלכך כי אמר שעורים איכא למימר טעמא דיש מנחה באה שעורים אבל בעדשים ליכא למיטעי דאין מנחה באה מהם כלל ולא גרס הכא בספר קסבר חזקיה בית שמאי כר' יהודה ובמנחות פ' המנחות והנסכים (דף קג.) לא גרסינן ליה והתם גרים אלא ש"מ משום דהוא בשעורים טעי בעדשים לא טעי ורבי יוחנן אמר [אלא][2]: ד] דאיכא למימר מיהדר הוא דקמיהדר ביה. דליבוי האחרון סותר הראשון דכשאמר מנחה משמע מנחה כשרה מסולת וכי הדר אמר מעדשים הדר מדיבור ראשון ותפוס לשון ראשון: **אלא** כי קאמר מן השעורין ה"ק לא בא לסמוך דבריו ראשונים לאמר הרי עלי מנחה [אלא] לפרש ולומר (כיון) שאמר[3] מן השעורין ואפשרי[4] ליקרוש ה) במנחת העומר ובמנחת סוטה מיקרוש ואי לא אפשר לה ליקרוש במנחה לא יתחייב במנחה אחרת קמשמע לן דמייתי חיטין ולעולם כבית שמאי ומשום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה:

פרה

בעדשים דאע"ג דאמר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא משגחינן ביה דסתמא דמילתא דבשעורין הוא דקא טעי אבל לא בעדשים: **לדבריו דחזקיה.** ו]קא"ל ר' יוחנן והכי קא"ל מ"ע הדרת בך משום דלא קתני ביה עדשים: **דלמא לא מיבעיא קאמר.** (1) דלא תימא דכי אמר מן העדשים משום דקא בעי למיהדר ביה קאמר דמידע ידע דמן העדשים אין מביאים כלום והרי לפטור עצמו קאמר ותפוס לשון ראשון ויבא מן החיטין: (1) **אלא כי אמר מן השעורין.** ודאי דליתא לך למימר הכי דהואיל ואמינו קריבין דלהקריב קאמר והכי קאמר אם אפשר דקדשה כמנחת העומר

וכמנחת

אמר הרי עלי מנחה להביא קמח מביא סולת. לו שאמר הרי עלי מנחה בלא שמן ולבונה כו': **מי לא אמרי ב"ש.** דלא"ג דלא קבלי להיות נזיר אלא מן הגרוגרות הוי נזיר מן היין הכא נמי כי אמר מן השעורין מייתי לה מסולת של חיטים כהלכתה: **ור' יוחנן אמר אפילו תימא דברי הכל.** דאפי' ב"ה מודו בהא דיבא מן החיטים אע"פ שלא התנדב אלא מן השעורים כגון שאמר לכך התנדבתי שעורין שהייתי סבור שמביאין מנחה מהן אבל אילו הייתי יודע שאין נודרין אלא חיטין לא נדרתי שעורין הלכך ו)(2) גמר בנפשיה לאיתויי מידי דבר חיובא להכי יבא מן החיטין: **אלא כזמן שהתנדב מן השעורין.** דהתם הוא דאיל ומנחת סוטה ומנחת העומר מן השעורים קמייתי להו דממינו קרב לגבי מזבח להכי הוא דאמר דחל עליה נדבת מנחה ויבא מן החיטים: **אבל אמר מנחה מן העדשים.** שאין במינו קרב לגבי מזבח לא מייתי ולא כלום: **מכדי חזקיה ממאן מוקי לה למתניתין.** דמנחות כבית שמאי: **והא עדשים לגבי מזבח לגרוגרות לגבי שיר דמו.** וכי היכי דהתם אמרי בית שמאי דהוי נזיר הכא נמי כי אמר מן העדשים דבני נדר מינהו דמנחת העומר ומנחת סוטה דלהכי הוא דאמר

א) [לעיל ט.], ב) [לעיל ט.],
ג) [נדרים י.], ד) ס"ש מענגים, ה) נ"ל ולחלו,
ו) שייך לע"ב,

הגהות הב"ח

(א) בתשנה כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא: (ב) רש"י ד"ה אמרה פרה וכו' אם תתקיים מחשבתה וכו' ואעמידנה ודחלכו ב"ש לשיטתן דאמרי כי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות: (ג) ד"ה מ"ר יהודה וכו' היא מאליה ועמדה מאליה דהוי: (ד) ד"ה כסבורה וכו' שכן מלינו מחשבה כל"ל ותיבת מה נמחק: (ה) ד"ה משום דמיחלפן וכו' כמיזות כדתני בפ"ק הס"ד: (ו) ד"ה אלא וכו' שאינה עומדת מתעכבת אני:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א] רש"י ד"ה ואמר הרי עלי קרבן וכו' אם לא יעמידנה ועמדה מאליה ב"ש סברי תורפיה דאלי' בגברא ולא וכו' ג"כ הל"ש: ב] תוס' ד"ה פרה זו וכו' הא מדקתני הריני עומדת מכלל דלדבולה היא נ"ב זה נמתק ל"ש: ג] בא"ד אע"ג דלא אזכיר כלל מזיות נ"ב כאן הס"ד ותמ"כ מה"ד ולכאו: ד] ד"ה מתתן תלת כו' ולקמן בד"ה מי קתני ובעמוד ב' בד"ה ואמר אפרה כל"ל. מ"מ: ה] ד"ה הרי עלי קרבן פי' הפרה ור"ל אם עמדה אם לא עמדה ה' תיבות מן אם עד עמדה נמחקו וכ"ב אם לא אעמידנה כדמסיק לקמן כל"ל מ"מ:

הגהות התוספות

1. תיבת אמר נמחק. 2. תיבות מה שהיא רבולה ומסתמא מחשבה זו בלבה" נמחקות. 3. נ"ל ולכאי. 4. נ"ל אמר. 5. נ"ל ויהיה נופל אז בעוב לשון אחי ולכך כו'. 6. נ"ל יש לתמוה. 7. תיבת ואמרה נמחק ול"ל לחודיה. 8. נ"ל ולחלו לשיטתן. 9. תיבות ולכן הקשה נמחקות ול"ל הגה"ה וקשה לו כו' ועי' ב"ר. 10. נ"ל לשון. 11. נ"ל כיון שתלה. 12. נ"ל לא סולרך. 13. נ"ל ועמדה מאליה. 14. נ"ל קרבן. 15. תיבות אם עמדה נמחק. ול"ל אם לא עמדה ועמדה מאליה. 16. תמיכת אלא ועד סה"ד נמחק. ול"ל כדמסיק לקמן ב"ש סברי כו' והכל דיבור אחד. 17. כאן נ"ל אלא דלא שבקיה לסיומי למילתיה עד דפריך ליה.

פי' הרא"ש

הדר ביה: ה"ג אמר אמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת אני אמרה הדלת הזו הריני נזירה אם נפתחת אני הדלת לשון נקבה כדכתיב הדלת תסוב על ציריה ובגמ' מפרש לכולה מתני': ואמר בסבורה פרה זו אינה עומדת כמו והאניה חשבה להשבר כלומר לפי ענינה אינה יכולה לעמוד והיינו אמר אמרה פרה זו דמתני'

שאמר האדם סבורה פרה זו שאינה עומדת ואני אומר הריני נזיר מבשרה אם עומדת אני (אומר כן) **ועמדה מאליה ופליגי בית שמאי וב"ה בפלוגתא דרישא** מן הגרוגרות ור' יהודה קאמר דלא פליגי בנזיר אלא כשפירש דברו ואמר שלא נתכוון אלא לאסור הפרה עליו כקרבן ותימ' וליתני הריני נזיר מבשר פרה זו ר"ל דנקט פרה רבוצה לאשמועינן כשהוא אומר בלשון הזה יש במשמעות שתעמוד מאליה אבל אם בעמידת אדם לא הוי נזיר לב"ש וכן בדלת אם אמרה לפי ענינה של דלת שלא תהא נפתחת הריני נזיר ממנה אם נפתחה היא ונפתחה על ידי הרוח כן פי' המפרשים והלשון דחוק דמשמע דלישנא דמתני' דכל מתני' מאמר הפרה הוא ופי' ר' יוסף קלצון אמר האומר כסבורה פרה זו שאינה יכולה לעמוד ותאיבה היא לעמוד וברצון תדור נזיר אם תעמוד בלשון משל אדם הנודר בעת צרה ואני משלים חפצה הריני נזיר מבשרה אם עומדת

פרה זו. כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו משמע ליה דהיתה רבוצה מדקתני אם עומדת אני לשנויא דרמי בר חמא יש לפרש לישנא דמתני' הכי אמר פי' אמר אדם הרבוצה הפרה הרבוצה היא (פי' סבורה פרה זו) כלומר סבורה פרה זו בלבה מה שהיא רבוצה ומסתמא מחשבה זו בלבה[2] מחמת שרבוצה כ"כ שאינה יכולה לעמוד מאליה ולא שהפרה עצמה מחשבת כן שהרי אין לה דעת לסבור ולחשב אלא כלומר בני אדם העובדים ורואים אותה רבוצה כל כך בכח סבורים בלבם לומר כן ולפי שהרואה הפרה חושב כן בלבו על הפרה לפיכך תולה המחשבה בפרה עצמה כמו והאניה חשבה לשבר (יונה א) ולא שהאניה חשבה כן אלא האדם הרואה האניה חושב עליה להשבר ותולה הפסוק המחשבה באניה ה"נ תולה המחשבה בפרה הריני נזירה אם עומדת הריני מוקב על האדם המקבל עליו הנזירות להכי[3] קתני הריני נזירה מפיק ה"ל הריני נזיר מבשרה אם עומדת ורמי בר חמא מוסיף על לשון המשנה אם עומדת מאליה כי מאליה אינו מלשון על האדם המקבל הנזירות ובלבולה התם הוא דאמרי ב"ש הוי נזיר משום דמיחלפן בענבים אבל בשר בענבים לא מיחלף ואי איתמר בשר הכא הוא דאמרי ב"ש הוי נזיר בבישרא וחמרא אבל גרוגרות ודבילה לא קמ"ל ואי איתמר הני תרתי הני הוא דקאמרי בית שמאי אבל דלת אימא מודו להו לבית הלל ואי תנא דלת בהא קאמרי בית הלל אבל בהך תרתי אימא מודו להו לבית שמאי קמשמע לן דלא אמר רבא מי קתני אם עמדה מאליה אלא אמר רבא כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ואמר הרי עלי קרבן בשלמא פרה בת קרבן היא אלא דלת בת קרבן היא אלא אמר רבא כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ואמר

פרה זו. כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו משמע ליה דהיתה רבוצה מדקתני אם עומדת אני לשנויא דרמי בר חמא יש לפרש לישנא דמתני' הכי אמר פי' אמר אדם הרבוצה הפרה הרבוצה היא (פי' סבורה פרה זו) כלומר סבורה פרה זו בלבה מה שהיא רבוצה ומסתמא מחשבה זו בלבה[2] מחמת שרבוצה כ"כ שאינה יכולה לעמוד מאליה ולא שהפרה עצמה מחשבת כן שהרי אין לה דעת לסבור ולחשב אלא כלומר בני אדם העובדים ורואים אותה רבוצה כל כך בכח סבורים בלבם לומר כן ולפי שהרואה הפרה חושב כן בלבו על הפרה לפיכך תולה המחשבה בפרה עצמה כמו והאניה חשבה לשבר (יונה א) ולא שהאניה חשבה כן אלא האדם הרואה האניה חושב עליה להשבר ותולה הפסוק המחשבה באניה ה"נ תולה המחשבה בפרה הריני נזירה אם עומדת הריני מוקב על האדם המקבל עליו הנזירות להכי[3] קתני הריני נזיר מבשרה אם עומדת ה"ל הריני נזיר מבשר הכא מעמדת אני לשון המשנה אם עומדת מאליה כי מאליה אינו מלשון על האדם המקבל הנזירות וה"ק אם עומדת מאליה אני נזיר מבשרה ואע"ג דכבר אמרה[4] הריני נזירה כפל מלה הוא על האדם המקבל הנזירות לכן נראה למהר"ף נ"ע דלפוס רייסטא דמתני' משמע שהפרה עצמה אמרה הריני נזירה אם עומדת אני היה נופל בעוב בלשון[5] ולכך נשנית במשנה לשון אני אבל לשנויא דרמי בר חמא לא היה צריך לשנות אני שכבר אמרה הריני נזירה ויתור לשון הוא אלא שהמשנה שנויה כאילו הפרה מדברת וכי היכי דמייירי לישנא דמתני' אפרה ה"נ יש לפרש אלדה. והר"ר יוסף איש ירושלים פירש דה"פ דמתני' אמר פירוש אמר האדם כשראה פרה רבוצה כמדומה אני דאמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת שהיא תואבת לעמוד

ואינה יכולה ובראון תדור נזירות אם תעמוד אני אשלים לה דבריה כי הריני נזיר מבשרה אם תעמוד וכולה מתניתין אמלתא דפרה והש"ס מוסיף בה מילתא דאמר האדם וקלא לתמוה[6] על שנה זו דאי אייר שהאדם אומר בפירוש הריני נזיר מבשרה אם היא עומדת מ"כ הוי כוליה עניינא דאמרה פרה בכדי דאין דיבור מועיל כלום ונראה לפרש שאין האדם אומר כלום רק שהיה מספר מילתא דפרה ולא שייך בה נזירות רק שהאדם מופרשת לאיסורא שלא יהנה מבשרה הלכך כשאדם מספר לפניו כך בדעתו לקיים עליו שיהיה נזיר מבשרה ופליגי ב"ש וב"ה כאילו אמר האדם בפירוש אני נזיר מבשרה אם תעמוד ומיהו ל"ע דמאי פריך והאמרי ב"ש חדא זימנא [הא] איצטריך לאשמועינן אע"ג דלא הזכיר כלל נזירות [2] והלכו בית שמאי לשיטתן דכי היכי דלא שייכי גרוגרות לנזירות ואפ"ה נזיר הכי נמי לא שייך בשר לנזיר: **תרתין תלת.** כלומר בד' בג' מקומות בגרוגרות ובפרה ובדלת ולריכי כדמפרש ואזיל דאי איתמר בגרוגרות משום דמחלפי בענבים דתרוייהו פירי נינהו ושמא בדעתו היה לומר ענבים ועלה בפיו גרוגרות ובשר ואמרת זו היא עיקר הסעודה ומיחלף בלשון בני אדם זה לזה וא"ת ולפלוג בבשר [ואמרת][7] בלא עמידת הפרה [3] (ולא לומר) לשיטתו[8] וי"ל דאה"נ אלא אגב אורחיה קמ"ל דכוותה שעמדה ר"ל מאליה [4] ולקמן מפרש שזהו בכלל קושית הש"ס דפריך אשינויא דרמי בר חמא: **מי קתני מאליה.** אם עומדת קתני דודאי אי הוה מאליה בתמתי' מפופא הייתי מודה לדבריך אך מדלא קאמר מאליה ש"מ דליכא לפרושי בדיבור דאי בדיבור ליתני הריני זיר מבשרה ולא ליתני מזירות בהעמדה [ולכן הקשה][9] לו שמוסיף על הלשון[10] המשנה מאליה [אבל] הא לא קשיא מאי דמוסיף רמי בר חמא ועמדה מאליה שזה הלשון אין צריך להוסיף אלשון המשנה אלא עיקר הדבר במה שמולה נדרו צריך לשנות התנא ומה שעשתה הפרה אחרי כן א"ל לשנות אלא בעל פה אומר איך נעשה המעשה אחרי כן דודאי אתלה[11] נדרו בעמדה הפרה מאליה דלא הוי נזיר אם לא עמדה מאליה ולכך הוצרך[12] לפרש ועמדה[13] וליכא לפרש בין מאליה בין מאחריש שאין דרך בני אדם לתלות בדבר שיודע שיעשה אאם דעתו להיות נזיר למה תלה בשום דבר וא"ת ומאי קשיא ליה מי קתני מאליה והא כמה משניות דמשנינן חסורי מיחסרא ומכי קתני וי"ל דה"מ היכא דמוכח המיסרון אז יש כח להוסיף על לשון המשנה אבל לפי' דרמי בר חמא לא מוכח כלום דבמשנה חסר מאליה כיון דאיכא תולה מחלוקת התנאים כלל בעמידת הפרה אלא כל המחלוקת בנודר מן הבשר אי חייל עליה נזירות לכל מילי אי לא לכך פריך מי קתני מאליה דאין לו להוסיף על לשון המשנה כיון דלא מוכח מפלוגתא דתנאי דחסר כלום: **הדרי עלי בקרבן.**[14] פי' הפרה וי"ל ה] אם עמדה[15] אם לא עמדה[16] דלא שבקיה לסיומי למילתיה עד דפריך ליה: ו) **ב"ש סברי תורפיה דההוא גברא משום [אוקמה] בידיה הוא.** ואם לא עמדה ר"ל אם לא תעמוד (והכא) [והא] לא תוקמה וחייב להביא קרבן ובמה שאינה עומדת אם לא עמדה כלל משום דבסבורה פרה זו ואע"פ דמתני' קתני הריני נזירה והיכי משמע קרבן וי"ל דה"ק הריני מביאה בקרבן נזירות אם לא עמדה ואע"ג דקרבנות נזיר אינם באים מבהמה נקבה [ה"מ] חובותיו של נזיר אבל היו רגילים להביא נדרים ונדבות עם קרבנות נזירות ואותם באים אף מבקר ולא הכל לפי נדרו ונדבתו: ומאי

ע"י אחרים ומה לו לתלות נזירותו במאי שהוא יודע בבירור אם הוא רוצה להיות נזיר יאמר בלא תנאי הריני נזיר: **כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ואמר הרי עלי קרבן** וה"פ דמתני' סבורה פרה שאינה יכולה לעמוד ותאבה לידור שאם תעמוד בין מאליה בין ע"י אחרים שתכנס לעזרה ויקריבנה לקרבן נזיר ואע"פ שאין מביא פרה לקרבן חובה מ"מ היו רגילין להביא יום תגלחתן קרבנות נדבה עולה ושלמים כדכתיב מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו והוא משלים דבריה ואומר הרי עלי קרבן נזיר ולאידך פירושא הוי כאילו אמר הרי עלי קרבן נזיר לב"ש הוא נזיר ולב"ה אין בלשון זה משמע נזירות ולפירוש קמא תמיה אם אמר בפירוש הרי עלי קרבן נזיר אמאי לא הוי נזיר לב"ה: **אלא דלת בת קרבן היא.** לא שייך בה למימר שיעשה קרבן

ז) [אמרה פרה בגמרא מתרלינ"ן] ליתא בכ"ר ומתחיל הדבור כגון כו': ח) פרה זו: ט) מתקיים: ד) והלכו ב"ש: ה) כי: ו) מזיר: ז) ומאמרה: ח) שהוליאה: ט) ואמר המן בלבו (אסתר ו): י) לאמרי: כ) והיאך אידך דגרוגרת: ל) גלוין ענין אחר ולריכי דאי אתמר בגרוגרת כו' וכי היכא דהיכא דאמר מן הענבים הוי נזיר אף בשאמר בגרוגרות ודבילה נמי משום דפירא ניתנו אבל היכא דאמר הריני נזיר מבשרה אימא לא להוי נזיר דלישנא נמי לא הוי נזיר אבל אם אמר בשר הכי דבשר בענבים לא ממלק ואי אתמר בשר מבשרה לא הוי נזיר דבשר בענבים לא מיחלפי ביחד לאמר בגרוגרות וכבשר גמרי ב"ש בהני תרתי דהוי נזיר אבל דלת כו': וכן תני ר' מייא במוקפ' דידיה דבתרתי תלת בכל אלו גרוגרות ודבילה ופרה ולא מוסג מעם זה. מוקפות משום דממלק כו' כן אימא בכ"ר: מן אם לא יעמידנה הס"ד:

פי' הרא"ש (המשך)

היא וכל לישנא דמתניתין מאמר הפרה הוא והתלמיד הוסיף בה פ' מאמר דאדם וקצת קשה אם אמר האדם בפירוש הריני נזיר מבשרה א"כ כל מאמר דפרה דמתני' בבדי נקטינן דאין דיבורה מועיל כלום ועוד דבור האדם חסר במתני' ונראה לפרש שהאדם לא קבל עליו נזירות בפי' אלא מספר מאמר הפרה שמתוך שתאיבה לעמוד ברצון קאמרה הריני נזירה אם עומדת אני ונזירות לא שייך בה אלא שתהא מופרשת ואסורה שלא יהנו ממנה וכשהוא מספר דברים הללו הוי כאילו אמר הוא הריני נזיר מבשרה דבענין אחר למה לו לאמר דברים הללו אלא שבלבו לקיים מה שהוא מספר מאמר הפרה. ומיהו תימה מאי פריך והא אמר ב"ש חדא דזמנא הא טובא איצטריך הך דפרה לאשמועינן דאדם דהוי נזיר אע"ג דלא הזכיר נזירות ושמא קשה לו למה הוצרכו ב"ה לחלוק כיון דהוה פלוגתא דרישא: **תרתי תלת** הוצרך להשמיענו מחלוקתן בג' בבות הללו כדמפרש ואזיל: **משום דמחלפי בענבים** ואיכא למימר שהיה סבור לומר מן הענבים ונפל בפיו גרוגרות: **בשרא וחמרא** מצוין הן ביחד זוללי בשר וסובאי יין ועבדי אינשי דטבו ומחלפו להו: **אמר רבא מי קתני עמדה מאליה** הא אמרת דעיקר חידושא דמתניתין הא דתנן דבוצת פרה לאשמועינן דוקא עמדה מאליה וא"כ ה"ל למתני בפי' עומדת מאליה ולליכא לפרש בין עמדה מאליה בין עמדה ע"י אחרים דא"כ אמאי תנא כלל רבוצת פרה ליתני דאומר הריני נזיר מבשר פרה ועוד דבר ברור הוא שתעמוד ע"י עצמה או

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות